

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Lenkou Loudovou ve věci

žalobkyně: **G. S.**
bytem X
proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 125 08 Praha 3

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 10. 2022, č. j. X, proti rozhodnutí žalované č. I ze dne 20. 8. 2021, č. j. X a proti rozhodnutí žalované č. II ze dne 26. 5. 2022 č. j. X a o zaplacení 80 000 Kč

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 14. 10. 2022, č. j. X, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žaloba, kterou se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. I ze dne 20. 8. 2021, č. j. X, a rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. II ze dne 26. 5. 2022 č. j. X, se odmítá.
- III. Žaloba se v části, kterou se žalobkyně domáhala zaplacení částky 80 000 Kč za způsobenou psychickou újmu, kterou utrpěla v řízení o přiznání starobního důchodu, odmítá.
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. S.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhala zrušení prvostupňového rozhodnutí č. I České správy sociálního zabezpečení (dále také „ČSSZ“), ze dne 20. 8. 2021, č. j. X, prvostupňového rozhodnutí č. II ČSSZ ze dne 26. 5. 2022, č. j. X, z textu žaloby je dále zřejmé, že žalobkyně považuje za nesprávné i rozhodnutí žalované o námitkách ze dne 14. 10. 2022, č. j. X, kterým žalovaná námitky žalobkyně zamítla jako opožděné.
2. Žalobkyně touto žalobou dále požadovala zaplacení částky 80 000 Kč za psychickou újmu, která jí řízením o starobním důchodu byla způsobena.
3. Žalobkyně konečně požadovala uložit povinnost žalované vydat nový výměr řádného starobního důchodu do 30 dnů od nabytí právní moci rozsudku soudu.

II. Žalobní body

4. Žalobkyně v žalobě uvedla, že jako státní příslušnice Ukrajiny v České republice začala pracovat v roce 1993 na základě pracovního povolení. Do dnešního dne pracuje, po celou dobu řádně platí sociální a důchodové zabezpečení. Žalobkyni dne 22. 2. 2021 vznikl oprávněný nárok na řádný starobní důchod. V souladu s instrukcemi ČSSZ žalobkyně v prosinci 2020 (dva měsíce předem) předala na ČSSZ požadované materiály. Pracovnice ČSSZ sepsala zápis, ve kterém omylem uvedla, že žalobkyně žádá „o starobní důchod před dosažením důchodového věku s požadovaným datem přiznání od 31. 12. 2020.“ Uvedený zápis je absurdní a nelogický. Žalobkyně neměla důvod žádat pouhé dva měsíce před dosažením řádného důchodového věku o předčasný důchod, když měla zájem pokračovat nadále v práci (dodnes pracuje jako zdravotní sestra v nemocnici v K.). Žalobkyně se jako cizinka ve složitém důchodovém systému přesně nevyzná. Předpokládala, že ji pracovnice ČSSZ řádně poučí a vysvětlí situaci, pokud by tomu tak bylo, absolutně by s takovým závěrem nesouhlasila.
5. Teprve při doručení rozhodnutí ze dne 20. 8. 2021 žalobkyně zjistila, že došlo k omylu ze strany ČSSZ a okamžitě na tuto skutečnost reagovala námitkou. V námitce ze dne 20. 9. 2021 namítla, že nežádala o předčasný starobní důchod od 31. 12. 2020, ale o řádný starobní důchod od 22. 2. 2021. Dále vznesla nesouhlas s výpočtem důchodové finanční částky a nesouhlas s výší finančního stanovení starobního důchodu vzhledem k odpracovaným dnům.
6. Následně vydala ČSSZ rozhodnutí č. II ze dne 26. 5. 2022, č. j. X, kterým se od 22. 2. 2021 zvyšuje starobní důchod. Podle názoru žalobkyně se ČSSZ v tomto rozhodnutí vypořádala pouze s námitkou ohledně výše starobního důchodu (i to nesprávně), ale nevypořádala se s námitkou, zda se jedná o předčasný nebo řádný starobní důchod. Pokud by tomu tak bylo, musela by ČSSZ zrušit své rozhodnutí ze dne 20. 8. 2021. ČSSZ se řádně nevypořádala se všemi námitkami žalobkyně, tudíž je její rozhodnutí č. II ze dne 26. 5. 2022 nepřezkoumatelné a nezákonné.
7. Vzhledem k tomu, že žalobkyně nebyla spokojena s postupem ČSSZ v dané věci, chtěla si na základě materiálů ve spisu vedeném u ČSSZ vše opět ověřit, a proto požádala dne

28. 6. 2022 ČSSZ o možnost seznámit se s vedeným spisem, jak jí umožňuje § 88 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“).
8. Ke své žádosti ze dne 28. 6. 2022 žalobkyně obdržela dopis ze dne 24. 8. 2022, ve kterém ČSSZ tvrdí, že její postup je v souladu s právními předpisy, a neshledala žádné pochybení. Ohledně žádosti o přístup k materiálům bylo sděleno, že si je musí osobně prohlédnout pouze na pobočce ČSSZ, na základě objednání. Na opakované žádosti o návštěvu pobočky ČSSZ bylo stále opakováno, že termíny k návštěvě jsou plně obsazené a je nutné čekat více než měsíc a déle, ale i to není jisté.
9. Vzhledem k nemožnosti zkontrolovat písemnosti ve spisu ČSSZ, z důvodu nedostatečných provozních kapacitních možností ČSSZ, se žalobkyně opět odvolala dne 19. 9. 2022 proti rozhodnutí ze dne 20. 8. 2021 a ze dne 26. 5. 2022. Následně žalovaná vydala dne 14. 10. 2022 rozhodnutí č. j. X. (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým zamítla veškeré námitky z důvodu údajného opožděného podání. Žalobkyně toto rozhodnutí považuje za nezákonné, žalovaná pochybila v tom, že nesprávně použila ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“), nikoli ust. § 88 odst. 1 a 2 zákona o organizaci sociálního zabezpečení. Žalobkyně několikrát žádala o nahlédnutí do spisu ČSSZ v zákonné lhůtě, její žádosti nebylo vyhověno.
10. V replice žalobkyně doplnila, že teprve po podání žaloby dne 9. 11. 2022 žalovaná sama navrhla datum k nahlédnutí do spisu (29. 11. 2022), do té doby žalovaná nahlédnutí do spisu neumožnila.

III. Vyjádření žalované

11. Žalovaná ve vyjádření k žalobě shrnula rozhodné skutečnosti, poukázala na ust. § 88 odst. 4 písm. a) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, podle kterého oprávněný může do 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení písemně požádat o změnu data přiznání důchodu nebo jeho výplaty; takovou žádost může podat nejvýše dvakrát v případě přiznání téhož důchodu. Dále upozornila na znění ust. § 88 odst. 1, 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.
12. Žalovaná ponechala na úvaze soudu, zda zruší napadené rozhodnutí ze dne 14. 10. 2022, č. j. X., odmítla však nárok žalobkyně za způsobení psychické újmy.

IV. Obsah správního spisu

13. Žalobkyně uplatnila dne 23. 12. 2020 žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku prostřednictvím Pražské správy sociálního zabezpečení s požadovaným datem přiznání 31. 12. 2020. Žalobkyně vychovala 2 děti a v intencích ustanovení § 32 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), dosáhla důchodového věku dne 22. 2. 2021. Přesto ve své žádosti uvedla, že žádá, aby jí byl důchod přiznán od 31. 12. 2020 a jeho výplata od 22. 2. 2021. Česká správa sociálního zabezpečení jako správní orgán I. stupně tedy přiznala žalobkyni od 31. 12. 2020 rozhodnutím č. I ze dne 20. 8. 2021, č. j. X., český starobní důchod před dosažením důchodového věku v dílčené výši 7 486 Kč měsíčně, od ledna 2021 zvýšený na částku 7 929 Kč měsíčně. Dále žalovaná rozhodnutím

- č. II ze dne 20. 8. 2021, č. j. X., zvýšila žalobkyni český starobní důchod v dílčené výši 8 066 Kč měsíčně od 22. 2. 2021 a zároveň přiznala jeho výplatu.
14. Proti rozhodnutím č. I a č. II ze dne 20. 8. 2021, č. j. X., podala žalobkyně dne 20. 9. 2021 námitky. Žalobkyně v těchto námitkách uvedla, že žádost o starobní důchod ze dne 23. 12. 2020 podala s tím, že chtěla nastoupit do starobního důchodu v řádném termínu, nikoliv před dosažením důchodového věku. Dále žalobkyně namítala nezapočtení některých dob pojištění.
15. O námitkách bylo rozhodnuto v rámci autoremedury podle § 87 správního řádu prvostupňovým správním orgánem.
16. Rozhodnutím č. I ze dne 26. 5. 2022, č. j. X., bylo rozhodnuto tak, že rozhodnutí ze dne 20. 8. 2021, č. j. č. X., se podle § 87 správního řádu, ve spojení s § 88 odst. 8 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, změnilo tak, že podle ustanovení § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, s přihlédnutím k článku 15 Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení č. 29/2003 Sb. m. s. (dále „Smlouva“), se od 31. 12. 2020 přiznává starobní důchod ve výši 7 552 Kč, který byl zvýšen (valorizován) od lednové splátky roku 2021 na částku v dílčené výši 8 001 Kč měsíčně s tím, že nárok na výplatu starobního důchodu žalobkyni nenáleží, protože nadále vykonávala výdělečnou činnost.
17. Rozhodnutím č. II ze dne 26. 5. 2022, č. j. X., bylo rozhodnuto tak, že rozhodnutí ze dne 20. 8. 2021 č. j. č. X. se podle § 87 správního řádu ve spojení s § 88 odst. 8 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, změnilo tak, že podle ustanovení § 36 odst. 2 a ustanovení § 56 odst. 1 písm. e) zákona o důchodovém pojištění se od 22. 2. 2021 zvyšuje starobní důchod náležející dle § 31 téhož zákona na částku 8 138 Kč a zároveň se přiznává jeho výplata. Dále ČSSZ účastníku řízení starobní důchod zvýšila (valorizovala) od 1. 1. 2022 na částku v dílčené výši 8 528 Kč měsíčně a od červnové splátky roku 2022 na částku v dílčené výši 9 078 Kč měsíčně.
18. Žalobkyně převzala obě rozhodnutí dne 31. 5. 2022.
19. Součástí spisové dokumentace je žádost žalobkyně ze dne 28. 6. 2022 označená jako „*Žádost dle § 88 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o předložení podkladů pro výpočet důchodu*“. Žalobkyně v žádosti uvedla, že je stále přesvědčena, že nebyly správně započteny všechny doby pojištění a vyměřovací základy, a výše starobního důchodu proto nebyla vypočtena v souladu s právními předpisy.
20. Žalovaná dopisem ze dne 24. 8. 2022 žalobkyni vysvětlila aplikaci Smlouvy, která ovlivnila zápočet doby pojištění, jakožto i výpočet starobního důchodu. Současně bylo žalobkyni odpovězeno, že žádosti o předložení dokladů pro výpočet starobního důchodu nebylo možné vyhovět. Žalovaná sdělila, že pokud žalobkyně požaduje nahlédnout do spisové dokumentace žalované, je to možné učinit prostřednictvím Klientského centra žalované, a to po předchozím telefonickém objednání. Žalobkyni bylo současně oznámeno, že námitky proti rozhodnutím musí být podány ve lhůtě do 30 dnů ode dne následujícího po dni oznámení těchto rozhodnutí.
21. V podání ze dne 19. 9. 2022 označeném „*Odvolání proti vyměření starobního důchodu*“, které bylo žalované doručeno téhož dne a které posoudila jako námitky, žalobkyně mimo jiné uvádí, že v České republice začala pracovat v roce 1993 na základě pracovního povolení. Do dnešního dne pracuje, po celou dobu řádně platí sociální a důchodové

zabezpečení. Žalobkyně po odpracování 28 let v České republice (1993 až 2021) požádala o přiznání starobního důchodu, došlo však k nedorozumění a byl jí přiznán starobní důchod předčasný. Také rozhodnutí ze dne 26. 5. 2022 považuje za nesprávná, neboť nebyly správně započítány odpracované dny v České republice za období 1993 až 2021. Toto období je uváděno jako doba důchodového pojištění na Ukrajině, přestože žalobkyně pracovala v České republice a také zde odváděla pojištění.

22. Žalovaná napadeným rozhodnutím ze dne 14. 10. 2022, č. j. X., zamítla námitky ze žalobkyně ze dne 19. 9. 2022. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná uvedla, že v poučení obou rozhodnutí č. I a č. II žalované ze dne 26. 5. 2022, č. j. X., bylo správně a výslovně uvedeno, že v souladu s ustanovením § 88 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení proti citovanému rozhodnutí lze podat u žalované nebo u kterékoliv okresní správy sociálního zabezpečení písemné námitky, a to do 30 dnů ode dne následujícího po dni oznámení rozhodnutí. Podání žalobkyně bylo doručeno žalované dne 19. 9. 2022. Dále žalovaná uvedla, že posledním dnem 30denní zákonné lhůty k podání písemných námitek bylo datum 30. 6. 2021. Žalobkyně písemné námitky podala až dne 19. 9. 2022, proto žalovaná námitky jako opožděné v souladu s § 92 odst. 1 správního řádu zamítla.
23. Napadené rozhodnutí ze dne 14. 10. 2022, č. j. X., bylo podle dodejky bylo žalobkyni doručeno dne 21. 10. 2022.
24. Podle sepsaného protokolu ze dne 29. 11. 2022 bylo žalobkyni umožněno nahlédnout dne 29. 11. 2022 do spisu vedeného pod č. j. 595 622 2019. Nahlížení do spisu bylo umožněno v souladu s ustanovením § 38 správního řádu. V rámci jednání byly pořízeny fotokopie dokumentů evidovaných pod čísly: 23/1-6, 26/1-6.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

25. Městský soud v Praze přezkoumal dle § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“) napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení v mezích žalobkyní uplatněných žalobních bodů a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Po zhodnocení uvedených skutečností dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná.
26. Podle § 88 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení *proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení uvedených v § 3 odst. 3 písm. b) a d) až f) ve věcech důchodového pojištění lze jako řádný opravný prostředek podat písemné námitky do 30 dnů ode dne jeho oznámení účastníku řízení.*
27. Podle § 88 odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení *požádá-li účastník řízení před uplynutím lhůty k podání námitek o předložení podkladů pro výpočet důchodu nebo pro vyčíslení přeplatku, který je povinen uhradit, počíná běžet nová lhůta k podání námitek ode dne, kdy mu byly tyto podklady doručeny.*
28. Podle § 92 odst. 1 správního řádu *opožděné nebo nepřípustné odvolání odvolací správní orgán zamítne. Jestliže rozhodnutí již nabylo právní moci, následně zkoumá, zda nejsou dány předpoklady pro přezkoumání rozhodnutí v přezkumném řízení, pro obnovu řízení nebo pro vydání nového rozhodnutí. Shledá-li předpoklady pro zahájení přezkumného řízení, pro obnovu řízení nebo pro vydání nového rozhodnutí, posuzuje se opožděné nebo nepřípustné*

Shodu s prvopisem potvrzuje J. S.

odvolání jako podnět k přezkumnému řízení nebo žádost o obnovu řízení nebo žádost o vydání nového rozhodnutí.

29. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2016, č. j. 2 As 255/2015-36: „Rozhodnutí správního orgánu vydané v režimu ustanovení § 92 odstavce 1 správního řádu je rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s., které není vyloučeno ze soudního přezkumu. Rozhodnutím ve smyslu citovaného ustanovení je úkon správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují práva nebo povinnosti určitého subjektu. Procesně legitimován k žalobě je ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu (rozhodnutím). Žalobce, který v žalobě tvrdí, že byl zkrácen na svých právech rozhodnutím žalovaného, jenž podle jeho přesvědčení neprávem zamítl odvolání jako nepřípustné proti prvostupňovému rozhodnutí správního orgánu, je tudíž nepochybně legitimován k podání žaloby, v níž se takovému závěru brání. Takové rozhodnutí, vydané podle ustanovení § 92 správního řádu, je rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 65 odstavec 1 s. ř. s., neboť na správní řízení je nutno nahlížet jako na uzavřený celek, v daném případě zakončený rozhodnutím o zamítnutí odvolání (po předchozím posouzení, zda neodůvodňuje obnovu řízení anebo změnu, nebo zrušení rozhodnutí v mimoodvolacím řízení). Pro posouzení věci je totiž určující, zda takové rozhodnutí je způsobilé zasáhnout do právní sféry fyzické nebo právnické osoby, přičemž k takovému zásahu může nepochybně dojít i rozhodnutím procesní povahy, nicméně spojeným s hmotněprávními aspekty (srovnej též rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 59/2004-66, dostupný na www.nssoud.cz). Pokud žalovaný zamítl odvolání proti meritornímu rozhodnutí správního orgánu prvního stupně pro nepřípustnost, má takové rozhodnutí pro žalobce i hmotněprávní dosah, neboť je mu jím znemožněno otevřít otázku zákonnosti meritorního rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. Pokud žalobce v žalobě žádá soud, aby otázku přípustnosti odvolání věcně posoudil, pak mu takové právo nelze odeprít; žalobní legitimace je zde založena pouhým tvrzením o zkrácení na právech. Soud pak přezkoumává pouze otázku, zda byly splněny podmínky pro zamítnutí opravného prostředku pro nepřípustnost.“
30. Prvostupňová rozhodnutí č. I, II. ze dne 26. 5. 2022, č. j. X., byla žalobkyni doručena dne 31. 5. 2022. Lhůta pro podání námitek by uplynula 30. 6. 2022. Žalobkyně podáním ze dne 28. 6. 2022, podaným na poštu dne 29. 6. 2022, požádala ve smyslu § 88 odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení o předložení podkladů pro výpočet důchodu, neboť je přesvědčena, že nebyly správně započteny všechny doby pojištění a vyměřovací základy, a výše starobního důchodu proto nebyla vypočtena v souladu s právními předpisy. Požadované podklady potřebuje pro vypracování námitek, požádala o zaslání těchto podkladů na adresu svého bydliště.
31. Žádosti žalobkyně nebylo vyhověno, žalovaná uvedla, že to není možné (bez bližšího odůvodnění), odkázala na možnost objednat se k nahlédnutí do spisu.
32. Žalobkyně v doplnění žaloby tvrdila, že žalovanou několikrát požádala o možnost nahlédnutí do spisu, žalovaná přes několik urgencí neumožnila žalobkyni se se spisem včas seznámit. Teprve po podání žaloby 9. 11. 2022 žalovaná sama navrhla datum k prohlídce spisu (29. 11. 2022), do té doby žalovaná neumožnila nahlédnutí do spisu.
33. Mezi stranami nebylo sporu, že žalovaná nedoručila žalobkyni podklady pro výpočet důchodu, nebylo sporné ani to, že žalobkyně nahlédla do spisu dne 9. 11. 2022, žalovaná tvrdí žalobkyně, že žalobkyně žádala o nahlédnutí do spisu již dříve, nespороvala.

34. Žalobkyně tedy ve lhůtě pro podání námitek požádala o zaslání podkladů pro výpočet důchodu, tyto jí doručeny nebyly, nezačala tedy běžet nová lhůta pro podání námitek ve smyslu § 88 odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, námitky žalobkyně podané dne 19. 9. 2022 nemohly být napadeným rozhodnutím zamítnuty pro opožděnost. Žalovaná se věcně s argumentací žalobkyně vznesené v námitkách nevypořádala, a to zejména s argumentací, že nebyly správně započítány odpracované dny v České republice za období 1993 až 2021, když žalobkyně tuto dobu pracovala v České republice a také zde odváděla pojištění, předčasný důchod pak nepožadovala.
35. Z těchto skutečností vyplývá, že nebyly podmínky pro zamítnutí námitek žalobkyně ze dne 19. 9. 2022 pro opožděnost, bez jejich věcného vypořádání, soud tedy napadené rozhodnutí výrokem I. zrušil bez jednání pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, neboť mělo za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s.
36. V dalším řízení žalovaná přezkoumá věcnou správnost rozhodnutí ze dne 26. 5. 2022, na základě podaných námitek ze dne 19. 9. 2022, tyto námitky nebude moci zamítnout pro opožděnost bez jejich věcného vypořádání. Soud má zároveň za to, že již není třeba doručit podklady žalobkyni, když žalobkyně se s obsahem spisu seznámila při nahlížení dne 9. 11. 2022, potřebné materiály si ofotila. Skutečnost, že námitky byly podány v době, kdy neběžela lhůta pro podání námitek, neznamená, že nejsou procesně účinné. V souladu se správním řádem, ust. § 83 odst. 1 věta druhá správního řádu, námitky byly podané až po vydání napadeného rozhodnutí, zároveň lhůta pro podání námitek ze dne 19. 9. 2022 v době jejich podání neuběhla.
37. Podle § 78 odst. 5 s. ř. s. platí, že žalovaný je právním názorem krajského soudu obsaženým v tomto rozsudku v dalším řízení vázán.
38. Dále je z žaloby zřejmé, že žalobkyně se výslovně (a primárně) domáhala zrušení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. I ze dne 20. 8. 2021, č. j. X., a rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. II ze dne 26. 5. 2022, č. j. X. Obě rozhodnutí jsou vydaná správním orgánem I. stupně (rozhodnutí ze dne 26. 5. 2022 v rámci autoremedury).
39. Podle § 65 odst. 1 s. ř. s. *kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, (dále jen „rozhodnutí“), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.*
40. Podle § 68 písm. a) s. ř. s. *žaloba je nepřípustná také tehdy, nevyčerpal-li žalobce řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem, připouští-li je zvláštní zákon, ledaže rozhodnutí správního orgánu bylo na újmu jeho práv změněno k opravnému prostředku jiného.*
41. Soudní ochrana poskytovaná správními soudy vychází ze zásady subsidiarity (§ 5). Její podstatou je povinnost navrhovatele vyčerpat prostředky ochrany, které mu jsou k dispozici v rámci procesního postupu před správními orgány, dříve než se obrátí za účelem poskytnutí ochrany na správní soudy. Není na úvaze navrhovatele, zda nejprve vyčerpá jemu dostupné řádné opravné prostředky, nebo zda podá žalobu přímo proti

rozhodnutí správního orgánu I. stupně (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2005, č. j. 2 Afs 98/2004-65).

42. Soud se tedy posouzením prvostupňových rozhodnutí nemohl zabývat. Vzhledem k tomu, že z žaloby i z jejího doplnění bylo zcela zřejmé, že žalobkyně se domáhá jejich samostatného přezkumu soudem, soud i o tomto návrhu rozhodl, a to výrokem II., kterým žalobu v této části odmítl souladu s § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.
43. Pokud jde o nárok žalobkyně zaplacení částky 80 000 Kč za způsobenou psychickou újmu, kterou utrpěla v řízení o přiznání starobního důchodu, při prověřování podmínek řízení soud shledal, že mu v projednání a rozhodnutí této části žaloby brání nedostatek pravomoci, neboť projednávaná věc nespadá do pravomoci soudů ve správním soudnictví.
44. Podle § 7 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), *v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.*
45. Rozsah přezkumné pravomoci soudů ve správním soudnictví je vymezen v § 4 ve spojení s § 2 s. ř. s. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 3. 2011, č. j. 1 As 102/2010–80, *„pro soudní přezkum aktů správních orgánů pak podle ustálené judikatury zdejšího soudu musí být kumulativně splněny tyto tři podmínky: (1) jde o orgán moci výkonné [či jiný typ orgánu uvedený v § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]; (2) tento orgán rozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob; (3) rozhodování se děje v oblasti veřejné správy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č. j. 4 Ans 9/2007–197, č. 1717/2008 Sb. NSS). Naproti tomu pravomoc civilních soudů je specifikována v § 7 odst. 1 o. s. ř., podle něhož v občanském soudním řízení soudy projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2009, č. j. 1 As 9/2009–86).“*
46. Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2005, č. j. Na 12/2005-8, o nároku na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, rozhodují soudy v občanském soudním řízení.
47. Podle § 46 odst. 2 věty první s. ř. s. *soud návrh odmítne, domáhá-li se navrhovatel rozhodnutí ve sporu nebo v jiné právní věci, o které má jednat a rozhodnout soud v občanském soudním řízení, anebo domáhá-li se návrhem přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci.*
48. Soud tedy nárok žalobkyně na zaplacení částky 80 000 Kč jako újmy způsobené nesprávným úředním postupem žalované odmítl (výrok III).
49. Konečně návrh žalobkyně na uložení povinnosti žalované vydat nový výměr řádného starobního důchodu soud posoudil jako součást návrhu na zrušení napadeného rozhodnutí. Žalobkyně netvrdí, že by v řízení před žalovanou docházelo k nečinnosti, nepožaduje, aby správní orgány rozhodly, ale aby rozhodly „řádně“, tedy správně jí vyměřily důchod. Výsledkem dalšího řízení žalované bude vydání rozhodnutí, které se jasně vyjádří k prvostupňovým rozhodnutím, a tedy také k výši starobního důchodu,

který žalobkyni náleží. Pokud by žalobkyně toto druhostupňové rozhodnutí považovala za nesprávné, má možnost se ochrany svých práv domoci u soudu, který by pak přezkoumával i věcnou správnost závěrů žalované, tedy i otázku, zda starobní důchod byl správními orgány stanovený „řádne“. V nyní vedeném řízení pro posouzení této otázky není procesní prostor, neboť rozhodnutí žalované vycházelo z nesprávného právního názoru, že námitky žalobkyně byly podány opožděně, není tak soudu předešlá žádná věcná argumentace správního orgánu II. stupně, kterou by soud mohl posuzovat.

50. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ust. § 60 odst. 1 s. ř. s., žalobkyně měla ve věci plný úspěch, a měla by proto právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložila proti žalované, žádné náklady řízení jí však nevznikly. Podle § 60 odst. 3 s. ř. s. pak žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud je žaloba odmítnuta.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Odmítl-li žalobu soud, který rozhoduje podle zvláštního zákona věci správního soudnictví, protože šlo o věc, kterou soudy projednávají a rozhodují v občanském soudním řízení, a došla-li soudu příslušnému k občanskému soudnímu řízení do jednoho měsíce od právní moci usnesení žaloba v této věci, platí, že řízení o ní je u soudu zahájeno dnem, kdy soudu došla odmítnutá žaloba (§ 82 odst. 3 o. s. ř.).

Žalobkyně tak může ve lhůtě do jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení podat žalobu k místně příslušnému okresnímu (obvodnímu) soudu, který je věcně příslušný rozhodnout její soukromoprávní spor (§ 46 odst. 2 s. ř. s., § 9 o. s. ř.). Podle § 84 o. s. ř. k řízení je místně příslušný obecný soud účastníka, proti němuž návrh směřuje (žalovaného), není-li stanoveno jinak. Podle § 85 odst. 3 o. s. ř. obecným soudem právnické osoby je okresní soud, v jehož obvodu má sídlo. Podle § 85 odst. 5 o. s. ř. obecným soudem státu je okresní soud, v jehož obvodu má sídlo organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu, a nelze-li takto místně příslušný soud určit, soud, v jehož obvodu nastala skutečnost, která zakládá uplatněné právo.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. S.

Podle § 6 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem ve věcech náhrady škody způsobené rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o regresních úhradách jednají jménem státu ministerstva a jiné ústřední správní úřady (dále jen „úřad“). Podle odst. 2 úřadem podle odstavce 1 je: a) Ministerstvo spravedlnosti, došlo-li ke škodě v občanském soudním řízení nebo v trestním řízení, a dále v případech, kdy bylo soudem ve správním soudnictví vydáno nezákonné rozhodnutí, jímž soud rozhodl o žalobě proti rozhodnutí územního celku v samostatné působnosti, a v případech, kdy škoda byla způsobena notářem nebo soudním exekutorem, b) příslušný úřad, došlo-li ke škodě v odvětví státní správy, jež náleží do jeho působnosti, a dále v případech, kdy bylo soudem ve správním soudnictví vydáno nezákonné rozhodnutí, jímž soud rozhodl o žalobě proti rozhodnutí vydanému v odvětví státní správy, jež náleží do působnosti tohoto úřadu. Podle odst. 3 došlo-li ke škodě nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 vět druhé a třetí a posuzují-li se pro účely náhrady této škody navazující správní a soudní řízení jako jeden celek, jedná za stát příslušný úřad, do jehož působnosti náleží odvětví státní správy, v němž probíhalo správní řízení. Podle odst. 4 není-li možno příslušný úřad určit podle odstavce 2 nebo 3, jedná za stát Ministerstvo financí. Podle odst. 7 úřad určený podle odstavců 1 až 6 jedná za stát jako organizační složka státu i v řízení před soudem, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.

Praha 4. dubna 2023

JUDr. Lenka Loudová v. r.
samosoudkyně